

CONTRACTUL DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ

(REZUMAT)

**COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
PROF. UNIV. GABRIEL BOROI**

Doctorand: PANAIT (NEMEȘ) MARINELA

Teza de doctorat intitulată „CONTRACTUL DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ” este structurată în șase capitole, împărțite în mai multe subcapitole, secțiuni și subsecțiuni

În primul capitol, denumit „NOȚIUNEA ȘI CARACTERELE JURIDICE ALE CONTRACTULUI DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ”, am abordat, mai întâi, aspectele de ordin introductiv și cele care țin de apariția și evoluția contractului de asigurare și a societăților de asigurare.

Am considerat util să evoc și principalele funcții pe care le îndeplinește contractul de asigurare de răspundere civilă în câmpul relațiilor sociale.

Ca funcții principale ale asigurării de răspundere civilă am reținut funcția de dispersie a riscurilor, funcția de protecție a terților și funcția preventivă.

Contractul de asigurare de răspundere civilă, ca de altfel, celelalte contracte de asigurare realizează o dispersie a riscurilor între asigurat și asigurătorul de răspundere civilă. Aceasta deoarece, în temeiul contractului de asigurare, asigurătorul contractant va prelua obligația de plată a despăgubirilor către terțul păgubit. Mai exact, ca efect al producerii riscului asigurat, terțul păgubit are dreptul la despăgubire împotriva autorului faptei cauzatoare de prejudicii în baza normelor dreptului comun sau, poate exercita dreptul său de despăgubire împotriva asigurătorului de răspundere civilă. Acest lucru este posibil datorită acțiunii directe pe care legea o recunoaște terțului păgubit împotriva societății de asigurare contractante.

Asigurarea de răspundere civilă realizează și funcția de protecție a terților. Așa cum am menționat și în lucrare, principalul scop pentru care se încheie contractul de asigurare de răspundere civilă îl reprezintă tocmai acoperirea prejudiciilor cauzate terților de întrebuințarea unor bunuri periculoase sau de exercitarea unor profesii sau îndeletniciri apte să producă prejudicii lumii înconjurătoare. Așa se face că, activitățile

periculoase și folosirea bunurilor cu grad ridicat de periculozitate sunt supuse obligației legale de asigurare de răspundere civilă.

În cazul producerii riscului asigurat, terțul păgubit are, la alegere, acțiune împotriva persoanei care a comis fapta sau se poate îndrepta împotriva asigurătorului de răspundere civilă pentru acoperirea pagubelor pe care le-a suferit.

Protecția terților păgubiți se materializează și prin cele două fonduri de despăgubire respectiv, Fondul de garantare și Fondul de protecție a victimelor străzii.

Din Fondul de garantare se despăgubesc asigurații, beneficiarii asigurării și terții păgubiți în caz de faliment a societății de asigurare, iar Fondul de protecție a victimelor străzii despăgubește terții care au căzut victime unui accident rutier și, fie vehiculul nu era asigurat, fie persoana vinovată de producerea prejudiciului nu a putut fi identificată.

Contractul de asigurare de răspundere civilă îndeplinește și o funcție preventivă prin aceea că, dacă prejudiciul nu este acoperit în întregime de către asigurătorul de răspundere civilă, terțul păgubit are acțiune împotriva asiguratului, autor al faptei pentru acoperirea integrală a prejudiciului produs. Funcția preventivă se verifică și în situația în care asigurare este cu franșiză, ipoteză în care, în caz de survenire a evenimentului asigurat, despăgubirea se diminuează proporțional cu întinderea franșizei contractate. Ori, în temeiul regulilor Dreptului civil, terțul păgubit are dreptul la acoperirea integrală a prejudiciului suferit.

În consecință, în asigurările cu franșiză, asiguratul știe că rămâne propriul său asigurat pentru partea de prejudiciu ce constituie obiectul franșizei.

Am continuat cu aspectele ce țin de trăsăturile juridice ale asigurării de răspundere civilă ca operațiune economică și ca act juridic.

Ca principale trăsături juridice ale asigurării de răspundere civilă am reținut faptul că această formă de asigurare este o asigurare preponderent obligatorie, este o asigurare de protecție a terților și este o asigurare ce are de obiect bunuri și activități cu grad ridicat de periculozitate.

Analizând activitățile și bunurile cu grad ridicat de periculozitate se constată că majoritatea acestora sunt supuse obligației de asigurare de răspundere civilă. Aceasta explică și grija statului pentru protecția propriilor cetățeni de bunurile și activitățile periculoase pentru ei și pentru mediul înconjurător. Se constată că tot mai multe bunuri și activități sunt supuse obligației legale de a fi asigurate de răspundere civilă.

Ca trăsătură fundamentală a asigurării de răspundere civilă am reținut și protecția terților de prejudiciile cauzate de activitățile periculoase sau de anumite bunuri apte să creeze prejudicii.

Asigurarea de răspundere civilă este o asigurare cu un grad ridicat de periculozitate. Așa cum am precizat și în conținutul lucrării, obiect al

contractului de asigurare îl constituie fie bunuri periculoase, fie activități apte să cauzeze prejudicii celor din jur.

Tot în acest capitol, ca secțiune distinctă, am precizat și sediul materiei contractului de răspundere civilă

Astfel, am prezentat cele mai importante acte normative ce au fost consultate în vederea elaborării prezentei lucrări. Sunt arătate atât actele normative interne, cât reglementările europene cu relevanță pentru asigurarea de răspundere civilă.

Din legislația internă sunt de menționat Lege nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările și Legea nr. 32/2000 privind activitatea de asigurare și supraveghere a asigurărilor, iar din legislația străină, am reținut, în principal, Directivele europene cu incidență în materie.

Dintre definițiile formulate am reținut-o pe aceea potrivit căreia, contractul de asigurare de răspundere civilă este *contractul în temeiul căruia, asiguratul este obligat la plata unei sume de bani cu titlu de primă de asigurare, iar asiguratorul se obligă ca, la producerea riscului asigurat, să plătească o despăgubire terțului păgubit sau asiguratului, după caz*

Fenomenul asigurărilor, în ansamblul lui, este destul de tehnic de aceea, chiar legislația în materie se preocupă de stabilirea semnificației unor noțiuni în operațiunile de asigurare. Fără îndoială că aceste noțiuni sunt întâlnite și în domeniul asigurărilor de răspundere civilă, motiv

pentru care am încercat definirea lor din perspectiva semnificației juridice a acestora.

În acest context, am purces la definirea termenilor precum, asigurarea, coasigurarea, reasigurarea, contractantul asigurării, beneficiarul asigurării, persoana cuprinsă în asigurarea de răspundere civilă, obiectul asigurării de răspundere civilă, riscul asigurării de răspundere civilă, perioada asigurată, termenul de păsuire indemnizația de asigurare etc.

Definirea noțiunilor specifice asigurării de răspundere civilă facilitează înțelegerea exactă a semnificației juridice a acestora și, mai ales, a principalelor efecte juridice pe care le produc.

În ceea ce privește caracterele juridice, contractul de asigurare de răspundere civilă prezintă aceleași caractere juridice ca orice alt contract de asigurare care, de altfel, sunt specifice contractelor aleatorii, dar am reținut și caracterul de contract obligatoriu pentru formele de asigurare prevăzute în mod expres de lege.

Astfel, contractul de asigurare de răspundere civilă este un contract aleatoriu, oneros, sinalagmatic, consensual, cu executare succesiva, de adeziune și obligatoriu.

Principalul efect juridic al caracterului aleatoriu al contractului de asigurare de răspundere civilă este acela că, obligația de plată a despăgubirii din partea asigurătorului este și ea aleatorie, deoarece se va

executa numai dacă va surveni riscul asigurat. Cu toate acestea, contractul își păstrează valabilitatea, inclusiv în situația neproducerii riscului asigurat, iar dacă nu se ivește riscul, asiguratul cel mult beneficiază de o reducere la primă pentru perioada asigurată următoare, dar în nici un caz nu primește sumele plătite cu titlu de primă de asigurare.

Contractul de asigurare de răspundere civilă este oneros pentru că ambele părți sunt obligate la câte o prestație, asiguratul să disperseze riscul prin preluarea plății indemnizației de către societatea de asigurare contractantă, iar asigurătorul urmărește un scop speculativ prin crearea fondului mutual și realizarea de beneficii, știut fiind faptul că asigurătorii de răspundere civilă sunt veritabile societăți comerciale.

Caracterul sinalagmatic este puțin atenuat în cazul contractelor de asigurare și, implicit, în asigurarea de răspundere civilă prin aceea că obligațiile nu sunt și simultane. Asiguratul trebuie să plătească prima de asigurare la momentul încheierii contractului, fiind chiar o condiție de producere a efectelor juridice sau chiar de intrare în vigoare, iar asigurătorul plătește indemnizația ulterior, cu prilejul producerii cazului asigurat, sau este absolvit de executarea obligației dacă riscul asigurat nu se produce.

Caracterul de executare succesivă al contractului de asigurare de răspundere civilă se exprimă, în principal, prin faptul că este caracterizat de o perioadă asigurată, corespunzătoare întrebuintării bunului periculos

sau exercitării activității apte să cauzeze prejudicii lumii înconjurătoare, iar din perspectiva asiguratului, acesta are posibilitatea plății primelor de asigurare în rate lunare sau pe alte unități de timp.

La fel ca celelalte contracte de asigurare, asigurarea de răspundere civilă este un contract de adeziune. Am explicat însă, că acest caracter și-a mai pierdut din consistență odată cu crearea unei piețe concurențiale a asigurărilor în care potențialul asigurat are posibilitatea alegerii unei societăți de asigurare din multitudinea care există, are posibilitatea negocierii primei de asigurare și a riscurilor acoperite, modalitatea de plată a primelor, acordarea unui *bonus* în situația reînnoirii perioadei de asigurare, iar pe durata contractului anterior nu s-au produs evenimente etc.

Am reținut și caracterul obligatoriu al contractului de asigurare de răspundere civilă fundamentat pe reglementările legale din diferite domenii în care legiuitorul instituie obligația încheierii unui contract de asigurare de răspundere civilă pentru acoperirea prejudiciilor cauzate terților. Pot fi date cu titlu de exemplu în acest sens, asigurarea obligatorie pentru pagube produse prin accidente de vehicule, asigurarea de malpraxis medical, asigurarea managerilor societăților comerciale, asigurarea avocaților etc.

Cel de-al doilea capitol se denumește „CONDIȚIILE DE VALIDITATE ALE CONTRACTULUI DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ” și, așa cum sugerează însăși denumirea, este consacrat condițiilor de fond și condițiilor de formă ale asigurării de răspundere civilă.

Contractul de asigurare de răspundere civilă urmează structura clasică a contractelor civile și comerciale, reglementate de legislația în vigoare. Din această cauză, asigurarea de răspundere civilă este supusă aceluiași condiții de validitate din dreptul comun al contractelor.

Aceasta și datorită faptului că, legislația din domeniul asigurărilor nu conține reguli speciale relative la condițiile de validitate ale contractului de asigurare.

Neîndoielnic, contractul de asigurare de răspundere civilă prezintă anumite particularități care au fost analizate în cuprinsul lucrării. Dintre acestea, unele merită evocate. De pildă, în ceea ce privește capacitatea de a contracta, suntem de părere că, inclusiv persoanele cu capacitate de exercițiu restrânsă pot încheia valabil un contract de asigurare de răspundere civilă deoarece, acest contract face parte din categoria actelor juridice de administrare, acte care sunt supuse unor cerințe mai puțin exigente din perspectiva capacității de a contracta.

În ceea ce privește viciile de consimțământ, am încercat să conving că doar dolul prin reticență este mai frecvent în practica asigurărilor, iar când se ivesc celelalte vicii, acestea urmează regulile Dreptului civil, în

materie. În schimb, dolul se manifestă destul de des în practica asigurărilor, mai ales în perioada de negociere a contractului când, deși obligat de lege, asiguratul nu declară anumite circumstanțe ale riscului asigurat sau le prezintă în mod denaturat pentru a obține un contract mai favorabil în raport cu asigurătorul. Ca soluție juridică pentru astfel de situații am făcut distincție între buna credință și reaua credință a asiguratului, mergând până la sancțiunea nulității contractului de asigurare, cumulat și cu o cauză imorală în acest sens. Aceasta mai ales când, asiguratul cu rea credință ascunde anumite elemente esențiale ale riscului asigurat cu intenția vădită de a încheia un contract de asigurare și de încasa indemnizația, inclusiv prin conivență cu terțul păgubit. Am precizat că în astfel de situații pot fi îndeplinite și condițiile unei cauze ilicite a contractului de asigurare de răspundere civilă.

Cu referire la obiect, am încercat să conturăm diferența dintre obiectul asigurării și obiectul contractului de asigurare, iar în contextul reglementării Noului Cod civil, obiectul obligației. Esența constă în faptul că, obiect al asigurării îl constituie bunurile și valorile sociale precum viața, sănătatea, integritatea corporală etc., în schimb, aceste valori nu pot fi obiect al contractului de asigurare de răspundere civilă pentru că astfel de valori nu pot fi contractate. Fără îndoială că, obiectul contractului de asigurare, ca de altfel al oricărui alt contract civil sau comercial, îl formează principalele obligații ale părților la care acesta dă naștere prin încheierea lui valabilă.

Tot în acest capitol m-am ocupat și de condițiile de formă ale contractului de asigurare de răspundere civilă. În ceea ce privește forma, contractul de asigurare este supus unor condiții deosebit de drastice știut fiind faptul că orice contract de asigurare, potrivit legii, nu poate fi probat decât cu înscrisuri, cu excepția unor situații externe de rare în practică. În consecință, contractul de asigurare de răspundere civilă își păstrează caracterul consensual, numai că, din punct de vedere al probei, acesta nu poate fi probat decât cu înscrisuri. Așadar, forma scrisă este o condiție *ad probationem* și nu *ad validitatem*.

Asigurarea de răspundere civilă mai comportă o caracteristică din punctul de vedere al formei, aceea că, așa cum am precizat și în lucrare, sunt tot mai multe situații pentru care legea condiționează desfășurarea unei activități sau întrebuințarea unor bunuri de încheierea unui contract de asigurare, realitate ce impune din punct de vedere practic, perfectarea scrisă a contractului de asigurare de răspundere civilă, mai ales în acele situații în care, lipsa contractului constituie contravenție și se sancționează cu amendă.

**„RĂSPUNDEREA CIVILĂ PREMISĂ A
CONTRACTULUI DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ”**

este cel de-al treilea capitol al lucrării și a fost impus de necesitatea

efectuării unui studiu comparativ între răspunderea civilă și contractul de asigurare de răspundere civilă.

În abordarea contractului de asigurare de răspundere civilă am pornit de la premisa că acesta nu poate fi analizat fără un studiu comparativ între răspunderea civilă reglementată de Codul civil și asigurarea de răspundere civilă consacrată de legislația specifică asigurărilor.

După ce am evocat pe scurt particularitățile răspunderii civile delictuale și cele ale răspunderii civile contractuale, am scos în evidență corelația acestora cu contractul de asigurare de răspundere civilă.

Am ajuns la concluzia că toate formele răspunderii civile delictuale cât și răspunderea contractuală pot constitui obiect al asigurării de răspundere civilă. Ba mai mult, pentru anumite forme de răspundere civilă delictuală, asigurătorul instituie obligația legală de încheiere a contractului de asigurare de răspundere civilă.

Ca asemănări între elementele răspunderii civile și cele ale asigurării de răspundere civilă, se impune a fi reținut că, ambele instituții presupun imperios existența unei fapte ilicite, a unui prejudiciu și a legăturii de cauzalitate între acestea. Lipsa oricărui element dintre cele menționate absolvă de răspundere făptuitorul care, în cazul nostru, este asiguratul și prin aceasta și asigurătorul de răspundere civilă.

Diferențe de substanță sunt însă în ceea ce privește vinovăția, în săvârșirea faptei și, implicit, în producerea prejudiciului. După cum este

cunoscut, sistemul actual al răspunderii civile delictuale, consacrat de Codul civil, este fundamentat pe vinovăția autorului faptei.

În contractul de asigurare de răspundere civilă, lucrurile stau cu totul altfel, ba am putea spune că sunt diametral opuse, în sensul că, pentru atragerea răspunderii asigurătorului, atitudinea psihică a făptuitorului-asigurat nu contează sau, în unele cazuri, contează foarte puțin. Datorită specificului formei de asigurare ce o analizăm, aceea de a avea de obiect activități periculoase și bunuri cu grad ridicat de tehnicitate, elementul subiectiv al asiguratului nu prezintă importanță în procesul de despăgubire a victimei. Mai exact, potrivit reglementărilor în materie, dacă s-a produs prejudiciul și se constată legătura de cauzalitate cu fapta asiguratului, asigurătorul de răspundere civilă contractant este obligat să despăgubească. Raționamentul este logic și se înscrie în ideea de protecție a victimelor. Este suficient să luăm ca exemplu autovehiculele unde este posibil ca accidentul să se producă din cauza unor vicii ascunse ale vehiculului, cum ar fi un defect de fabricație în legătură cu care conducătorului auto nu i se poate reține vreo culpă, am putea fi un caz fortuit iar, pe regulile Codului civil, autorul ar fi absolvit de răspundere. Din contră, legislația specifică asigurărilor obligă încheierea unui contract de asigurare de răspundere civilă în temeiul căruia asigurătorul este obligat să despăgubească victima, indiferent de forma de vinovăție a asiguratului. Vinovăția în materia asigurărilor de răspundere civilă prezintă totuși importanță în cazul coparticipației

terțului păgubit la producerea prejudiciului, precum și în situația când prejudiciul a fost cauzat de o altă persoană pentru care asiguratul nu răspunde. În toate celelalte cazuri, operează principiul răspunderii asiguratorului indiferent de culpa cu care a fost cauzat prejudiciul de către asiguratul de răspundere civilă.

Capitolul al patrulea l-am intitulat **„ÎNCHEIEREA CONTRACTULUI DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ”** unde am tratat pe larg aspectele specifice perfectării contractului de asigurare de răspundere civilă.

Contractul de asigurare de răspundere civilă este un contract tehnic și deosebit de complex fapt ce necesită un proces de cunoaștere și informare a efectelor juridice pe care acesta le produce. Nu trebuie uitat și faptul că, majoritatea asiguraților de răspundere civilă sunt persoanele fizice în calitate lor de consumatori. Pornind de la aceste realități, legiuitorul a instituit un regim aparte procesului de încheiere a contractului de asigurare.

Astfel, legea prevede obligația asigurătorului de a informa potențialul asigurat în legătură cu principalele elemente ale contractului de asigurare de răspundere civilă, precum riscurile asigurate, condițiile și întinderea despăgubirii ca urmare a survenirii cazului asigurat, plata primelor de asigurare și consecințele juridice ale neplății acestora etc.

De cealaltă parte, asiguratul este obligat și el să comunice asigurătorului toate circumstanțele esențiale ale riscului ce urmează a fi contractat prin perfectarea contractului de asigurare de răspundere civilă. Așa se face că, în procesul de încheiere a contractului de asigurare legea consacră o veritabilă etapă precontractuală în care părțile contractante au obligația de informare reciprocă de maniera în care, așa cum cere Noul Cod civil, părțile să contracteze în deplină cunoștință de cauză. Nefiind în prezența unui contract, eventualele prejudicii suferite de potențialul asigurat sau de către societatea de asigurare vor fi soluționate după regulile răspunderii civile delictuale.

Tot pe linia protecției consumatorilor de asigurări, legislația în domeniu reglementează cuprinsul contractului de asigurare. Sunt avute în vedere principalele elemente ale contractului; identificarea părților contractante, riscurile asigurate, primele de asigurare, indemnizația etc.

În ceea ce privește mecanismul juridic al încheierii contractului de asigurare de răspundere civilă, acesta este similar cu cel al încheieri oricărui alt contract, adică prin realizarea voinței ca urmare a întâlnirii ofertei de a contracta cu acceptarea ofertei.

O particularitate cu vădită tendință de extindere este aceea a perfectării contractului pe calea mijloacelor de comunicare la distanță. Am făcut precizarea la locul potrivit că tot mai multe contracte de asigurare de răspundere civilă și nu numai se încheie prin mijloacele de comunicare electronice. În astfel de situații, asiguratul este protejat deoarece, potrivit principiilor care guvernează regimul juridic al încheierii contractelor prin mijloace de comunicare la distanță, asiguratul are posibilitatea răzgândirii și a denunțării contractului de asigurare de răspundere civilă fără să fie nevoit să invoce vreun motiv anume.

Cu specială privire asupra momentului încheierii contractului de asigurare de răspundere civilă, am făcut mențiunea că nu se confundă momentul încheierii contractului cu începutul perioadei de asigurare și nici cu începutul răspunderii asigurătorului. Specific asigurării de răspundere civilă este faptul că, perioada asigurată, respectiv răspunderea asigurătorului începe într-un moment ulterior perfectării contractului de asigurare. Acest moment poate fi legat de situații ca, plata primelor de asigurare, dobândirea bunului ce urmează a fi întrebuințat, începerea activității supusă asigurării ș.a.

Ultima problemă de care m-am ocupat în capitolul al IV-lea este legată de interpretarea contractului de asigurare de răspundere civilă. De menționat că legislația specifică asigurărilor nu se preocupă de chestiunea interpretării contractului de asigurare. În aceste condiții, am concluzionat că prevederile neclare sau îndoielnice ale contractului de

asigurare de răspundere civilă vor fi interpretate în favoarea asiguratului. Aceasta, bineînțeles dacă nu se poate reține caracterul de clauze abuzive ale unor stipulații din contract când se aplică regulile speciale privind clauzele abuzive.

Capitolul al V-lea „EFECTELE CONTRACTULUI DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ” l-am împărțit în două subcapitole, primul intitulat efectele contractului de asigurare între părțile contractante și cel de-al doilea subcapitol, efectele contractului de asigurare față de terți.

Fiind un contract sinalagmatic, contractul de asigurare de răspundere civilă dă naștere la obligații în sarcina ambelor părți contractante cu mențiunea că principala obligație a asigurătorului de despăgubire are caracter aleatoriu în sensul că se va executa dacă se va produce riscul asigurat.

Principalele obligații ale asiguratului generate de contractul de asigurare de răspundere civilă sunt: informarea asigurătorului în legătură cu circumstanțele esențiale ale riscului, plata primelor de asigurare, îngrijirea bunurilor sau valorilor asigurate, comunicarea producerii riscului asigurat și luarea măsurilor de limitare a pagubelor.

În sarcina asigurătorului de răspundere civilă sunt puse obligația de garanție și obligația de despăgubire a terțului sau a asiguratului, după caz.

În legătură cu obligația asiguratului de informare a asigurătorului, ea este prezentă în momentul contractului și dăinuie pe întreaga durată a contractului de asigurare de răspundere civilă. Legea prevede în mod expres îndatorirea asiguratului de a comunica de îndată asigurătorului schimbarea circumstanțelor esențiale ale riscului asigurat, astfel încât, asigurătorul să decidă adaptarea contractului la noile realități sau încetarea acestuia.

Plata primelor de asigurare constituie principala obligație a asiguratului cu efecte juridice deosebite în economia contractului de asigurare de răspundere civilă. Pe lângă faptul că prima de asigurare este un element obligatoriu al contractului, legea obligă asigurătorul de răspundere civilă să-l avertizeze pe asigurat în legătură cu consecințele juridice ale neexecutării obligației de plată a sumelor de bani datorate cu titlu de prime de asigurare.

Pe de altă parte, începutul perioadei de asigurare și, implicit, începerea răspunderii asigurătorului sunt condiționate de plata primelor de asigurare.

Sub aspectul condițiilor de plată, opinăm că, deși legea prevede că plata se face asigurătorului sau brokerului de asigurare, prima este bine încasată când este plătită oricărui reprezentant al asigurătorului,

indiferent de calitatea de agent de asigurare, de agent subordonat sau orice alt prepus.

O altă obligație a asiguratului este îngrijirea bunului sau valorii ce constituie obiect al asigurării de răspundere civilă. Această obligație legală trebuie circumstanțiată la fiecare asigurat în parte, în funcție de starea și calitatea pe care o are, astfel încât, să nu-l oblige la o atenție mai sporită asupra bunurilor asigurate în comparație cu celelalte bunuri sau valori sociale neasigurate.

Comunicarea producerii riscului asigurat este o obligație cu importante consecințe juridice în persoana asiguratului. Aceasta deoarece, așa cum prevede legea, neexecutarea acestei obligații poate culmina cu refuzul asigurătorului contractant de plată a despăgubirilor. Am atras atenția că, în practică, această obligație trebuie tratată cu deosebită atenție pentru a nu se da loc de abuzuri din partea asigurătorului, știut fiind faptul că după producerea riscului asigurat, asigurătorul este tentat să nu acopere prejudiciul cauzat terțului păgubit. Ca o cerință a refuzului de plată din partea asigurătorului am precizat că neexecutarea obligației de încunoaștințare dă dreptul asigurătorului să refuze indemnizația dar numai dacă dina această cauză nu se pot stabili cauzele producerii riscului asigurat și întinderea prejudiciului cauzat. Trebuie atenție sporită pentru abordarea acestui caz de absolvire de răspundere a asigurătorului deoarece, așa cum am menționat în conținutul lucrării, societățile de asigurare sunt obligate prin lege la

angajarea personalului de specialitate și practica demonstrează că fiecare asigurător are personale specializat pe constatarea și evaluarea daunelor.

Ultima obligație a asiguratului, aceea de luarea măsurilor pentru limitarea pagubei trebuie și ea analizată cu mare atenție și apreciată de la caz la caz în raport de starea asiguratului și mai ales de capacitatea fizică și intelectuală a acestuia. Nu poate refuza asigurătorul de răspundere civilă plata despăgubirii în împrejurarea în care asiguratul nu a luat măsurile de limitare a pagubelor datorită stării sănătății precare generată de producerea riscului asigurat.

În ceea ce privește efectele juridice ale contractului de asigurare de răspundere civilă în persoana asigurătorului, m-am concentrat pe obligația de acoperire a pagubei cauzată de către asigurat terțelor persoane.

În concret, am încercat să surprind toate problemele care se ridică în legătură cu plata despăgubirilor și care privesc condițiile despăgubirii, persoana îndreptățită la despăgubire, criteriile de stabilire a despăgubirilor, întinderea obligației de despăgubire, căile și modalitățile de acordare a despăgubirilor, cauzele speciale de absolvire a răspunderii asigurătorului, situațiile de regres sau de recuperare a sumelor plătite cu titlu de despăgubiri, compensarea despăgubirilor cu sumele de bani datorate cu titlu de prime de asigurare etc.

Am încheiat analiza obligației asigurătorului de plată a despăgubirilor cu aspectele ce țin de acordarea despăgubirilor în anumite

situații speciale. Este vorba de acoperirea prejudiciilor din Fondul de garantare în caz de faliment a societății de asigurare și despăgubirea acordată din Fondul de protecție a victimelor străzii în situația în care persoana ce a cauzat prejudiciul nu avea asigurare de răspundere civilă sau acesta a rămas neidentificat.

În cele de-al doilea subcapitol ne-am aplecat asupra efectelor juridice ale contractului de asigurare de răspundere civilă față de terți.

O primă chestiune care m-a preocupat a fost aceea efectelor juridice pe care le generează contractul de asigurare în raporturile dintre coasigurători. Potrivit legislației în vigoare, același risc poate fi subscris concomitent de către doi sau mai mulți asigurători, tehnică juridică ce poartă denumirea de coasigurare, iar asigurătorii care o practică primesc statutul juridic de coasigurători. Soluția la care am ajuns este aceea potrivit căreia coasigurarea nu creează raporturi de solidaritate între coasigurători ci, fiecare asigurător răspunde în limita cotei de risc pe care l-a contractat.

Pe aceeași realitate practică a existenței mai multor asigurători am abordat și problemele specifice raporturilor de reasigurare în lumina contractului de asigurare de răspundere civilă. Regimul juridic este asemănător cu raporturile de coasigurare în sensul că reasigurarea produce efecte juridice exclusiv între societățile de asigurare. În virtutea acestui principiu al relativității efectelor contractului de reasigurare, nici

asiguratul nici terțul păgubit nu are acțiune directă împotriva reasigurătorului.

O categorie aparte de efecte juridice sunt cele care privesc persoana cuprinsă în asigurare. așa cum am precizat, legea permite părților contractante să cuprindă în contract și răspunderea civilă a unei persoane alta decât contractantul asigurării. Soluția la care am ajuns este aceea că, deși persoana cuprinsă în asigurare nu este parte contractantă, asigurătorul este obligat să despăgubească și în situația în care riscul a fost cauzat de către persoana cuprinsă în asigurare.

Pe parcursul studiului nostru am ajuns la concluzi că asigurarea de răspundere civilă produce efecte juridice în anumite situații speciale în persoana moștenitorilor asiguratului, cât și a moștenitorilor terțului păgubit. Prima ipoteză poate fi gândită în caz de deces a asiguratului, când moștenitorii au despăgubit terțul și se întorc împotriva asigurătorului de răspundere civilă ala autorului lor, iar a doua situație este întâlnită în cazul în care decedează terțul păgubit iar moștenitorii acestuia suferă anumite prejudicii materiale sau morale și ca drept consecință aceștia se îndreaptă împotriva asigurătorului de răspundere civilă contractant.

Ultima categorie de terți pe care i-am analizat din perspectiva producerii efectelor juridice contractului de asigurare de răspundere civilă o constituie intermediarii în asigurări. Principalele efecte juridice în raporturile cu intermediarii privesc posibilitatea plății primelor de

asigurare, comunicarea schimbării circumstanțelor esențiale ale riscului asigurat, constatare și regularizarea daunelor, încunoaștințarea producerii riscului asigurat etc.

Ultimul capitol al lucrării este dedicat MODIFICĂRII ȘI ÎNCETĂRII CONTRACTULUI DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ

Pentru că sunt două mari categorii de aspecte, am împărțit și acest capitol în două subcapitole respectiv, modificarea contractului și încetarea contractului de asigurare de răspundere civilă.

În legătură cu modificarea, am evocat principalele cazuri și condițiile ce trebuie îndeplinite pentru modificarea contractului de asigurare de răspundere civilă.

În subcapitolul al doilea am tratat problematica încetării contractului de asigurare de răspundere civilă

În concret, am încercat să identific toate situațiile ce pot determina încetarea contractului de asigurare de răspundere civilă.

Sunt abordate astfel drept cauze de încetare a contractului de asigurare următoarele: neplata primelor de asigurare; producerea riscului asigurat anterior perfectării asigurării (a încheierii contractului de asigurare) sau imposibilitatea producerii acestuia; denunțarea

contractului de asigurare; expirarea duratei contractului; încetarea perioadei de asigurare; înstrăinarea bunului sau a valorii asigurate; pieirea parțială a bunului în legătură cu care s-a făcut asigurarea de răspundere civilă; pieirea totală a bunului în legătură cu care s-a încheiat asigurarea de răspundere civilă; încetarea profesiei în legătură cu care s-a făcut asigurarea de răspundere civilă; survenirea cazului asigurat; decesul asiguratului.

Distinct de cauzele de mai sus, am analizat soarta contractului de asigurare de răspundere civilă prin prisma încetării existenței asigurătorului ca efect a dizolvării și lichidării convenționale a societății de asigurare, retragerea autorizației de funcționare și falimentul asigurătorului contractant.

La fel ca și în celelalte cazuri, încetarea existenței asigurătorului ca efect al dizolvării și lichidării, al retragerii autorizației de funcționare ori a falimentului nu constituie *sine qua non* cauze de încetare a contractului de asigurare de răspundere civilă.

Concluzia la care am ajuns că soarta contractului de asigurare de răspundere civilă ca urmare a survenirii situațiilor de mai sus a fost aceea că voința asiguratului joacă un rol hotărâtor în procesul de încetare a contractului. Mai exact, asiguratul nu poate fi obligat nici să continue contractul de asigurare cu un alt asigurător și nici să mențină contractul în vigoare până la dispariția cauzei ce ar atrage încetarea acestuia.

Lucrarea se încheie cu scurte concluzii și propuneri de *lege ferenda*.